

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Проректор з науково-педагогічної роботи  
канд. хімічних наук, доц.  
\_\_\_\_\_ Пантелеймонов А. В.

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2018 р.

## **Робоча програма навчальної дисципліни**

### **Фінансовий аналіз**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти \_\_\_\_\_ Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти  
галузь знань \_\_\_\_\_ 0306 «Менеджмент і адміністрування»  
(шифр і назва)  
напрямок підготовки \_\_\_\_\_ 6.030601 «Менеджмент»  
(шифр і назва)  
освітня програма \_\_\_\_\_  
(шифр і назва)  
спеціалізація \_\_\_\_\_ Менеджмент організацій і адміністрування  
(шифр і назва)  
вид дисципліни \_\_\_\_\_ за вибором  
(обов'язкова / за вибором)  
факультет \_\_\_\_\_ Економічний

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “22” червня 2018 року, протокол № 8

**РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дорошенко Ганна Олександрівна,**  
доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри  
економіки та менеджменту

---

Протокол від “20” червня 2018 року № 13

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

\_\_\_\_\_ (Дорошенко Г. О.)  
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією  
економічного факультету

---

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

\_\_\_\_\_ Євтушенко В.А.  
(підпис) (прізвище та ініціали)

## ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»

спеціалізація «Менеджмент організацій і адміністрування»

### 1. Опис навчальної дисципліни

#### 1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» є: формування системи знань з основ методики оцінки фінансового стану підприємства та його фінансових результатів підприємств, що працюють в умовах відкритого ринку, формування у студентів практичних навичок з еспрес-діагностики фінансового стану та поглибленого факторного аналізу окремих складових фінансового стану підприємства та його фінансових результатів.

#### 1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- з'ясування сутності та значення фінансового аналізу, оволодіння знаннями з його основ, фінансово-економічного механізму, методами та прийомами його здійснення;
- ознайомлення з джерелами та особливостями інформаційного забезпечення фінансового аналізу на підприємствах різних галузей, сфер діяльності та форм власності;
- вивчення комплексу показників оцінки фінансового стану підприємства та їх класифікації, методичної послідовності та по рядку їх розрахунку, методів оцінки;
- вивчення порядку та методів аналізу стану та використання оборотних коштів підприємства;
- вивчення методів оцінки вхідних та вихідних грошових потоків підприємства;
- оволодіння методами оцінки майна капіталу підприємства;

#### 1.3. Кількість кредитів: ЕН-41, 42 –3;

#### 1.4 Загальна кількість годин: ЕН-41, 42 – 90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
32 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
32 год.	77 год.
Індивідуальні завдання	
10 год.	5 год.

#### 1.6. Заплановані результати навчання:

##### **знати:**

- основні поняття та спеціальну термінологію фінансового аналізу, форми звітності, основні показники та методи фінансового аналізу.

##### **вміти:**

- збирати, обробляти, використовувати дані обліку, звітності, інших джерел інформації для проведення аналітичних досліджень;
- виявляти динаміку основних показників фінансово-господарської діяльності, з'ясовувати закономірності, причини та фактори, що спричинили вплив на їх розмірю зміну;
- надати аналітичну характеристику майна, проводити аналіз фінансової усталеності та оцінку платоспроможності підприємства.
- проводити фінансовий аналіз діяльності різних суб'єктів фінансово-господарської діяльності;
- розраховувати показники оборотності оборотного капіталу, проводити аналіз грошових потоків та дебіторської заборгованості, аналіз оборотності товарно-матеріальних цінностей;
- застосовувати на практиці наукові методи щодо оцінки фінансового стану й виявлення можливостей підвищення ефективності функціонування господарюючого суб'єкту за допомогою раціональної фінансової політики;
- надати оцінку потенційного банкрутства, викрити причини виникнення стану банкрутства, розрахувати показники для визнання підприємства неплатоспроможним;
- оцінити вплив інфляції на прийняття рішень фінансового характеру;
- розробляти ефективну систему визначення вартості фінансових ресурсів та планування потреби в ресурсах.

## **2. Тематичний план навчальної дисципліни**

*Розділ 1. Сутність фінансового аналізу та особливості оцінки фінансової звітності*

*Тема 1. Теоретичні основи фінансового аналізу*

Необхідність та сутність фінансового аналізу. Завдання фінансового аналізу. Роль фінансового аналізу в прийнятті управлінських рішень. Напрямки та принципи фінансового аналізу. Класифікація видів фінансового аналізу. Інструментарій фінансового аналізу. Методи фінансового аналізу. Зародження та розвиток фінансового аналізу. Роль фінансового аналізу в роботі бухгалтера, фінансиста, контролера.

Джерела інформації для проведення фінансового аналізу. Вимоги до інформаційної бази фінансового аналізу. Взаємозв'язок методичного та інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємств. Характеристика форм фінансової звітності. Методи перевірки бухгалтерського балансу та оцінки активів. Система показників інформаційного забезпечення фінансового аналізу, що формуються із зовнішніх джерел. Система показників інформаційного забезпечення фінансового аналізу, які формуються із внутрішніх джерел. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу підприємств, окремих галузей, сфер діяльності та форм власності. Оперативна звітність та обстеження як джерела інформації для фінансового аналізу.

*Тема 2. Загальна оцінка фінансового стану підприємства*

Основні елементи фінансового стану підприємства. Методологічна послідовність та порядок розрахунків й аналізу показників фінансового стану підприємства. Горизонтальний та вертикальний аналіз балансу. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства. Значення й методи аналізу майна підприємства. Основні напрямки поліпшення використання майна підприємства та оптимізації джерел його формування. Значення й методи аналізу капіталу підприємства. Основні напрямки поліпшення використання капіталу підприємства та оптимізації джерел його формування.

*Тема 3. Аналіз фінансової стійкості*

Суть фінансової стійкості. Основні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Вплив структури активів і пасивів на характеристику фінансової стійкості підприємства. Оцінка впливу ефективності використання необоротних і оборотних активів на стійкість фінансового стану підприємства. Загальна оцінка фінансової стійкості. Визначення типу фінансової стійкості. Комплексна оцінка фінансової стійкості. Оцінка запасу фінансової стійкості. Заходи зміцнення фінансової стійкості підприємства.

*Тема 4. Аналіз платоспроможності та ліквідності*

Сутність платоспроможності та ліквідності та їх значення для оцінки

фінансового стану підприємства. Класифікація активів за ліквідністю і пасивів за терміном погашення. Побудова балансу ліквідності. Комплексна оцінка ліквідності балансу. Основні показники ліквідності та платоспроможності. Факторний аналіз показників платоспроможності та ліквідності. Заходи щодо оптимізації показників ліквідності.

#### *Тема 5. Аналіз грошових потоків*

Економічна сутність, цілі та значення фінансового аналізу в процесі управління грошовими потоками. Етапи проведення аналізу грошових потоків підприємства. Класифікація вхідних та вихідних грошових потоків у господарській, фінансовій та інвестиційній діяльності підприємства. Прямий та непрямий методи оцінки руху грошових коштів. Показники ефективності грошових потоків підприємства та алгоритми їх розрахунку. Методи оптимізації грошових потоків підприємства. Оцінка стратегії управління грошовими потоками: зміст та послідовність її здійснення. Аналіз забезпеченості підприємства грошовими потоками.

#### *Тема 6. Аналіз кредитоспроможності підприємства*

Суть, значення і принципи кредитування. Аналіз кредитоспроможності позичальника. Оцінка кредитоспроможності підприємства на основі фінансових коефіцієнтів. Оцінка кредитоспроможності на основі аналізу грошових потоків. Оцінка кредитоспроможності на основі аналізу ділового ризику. Визначення класу кредитоспроможності підприємства

### *Розділ 2. Аналіз фінансових показників ефективності діяльності підприємства*

#### *Тема 7. Аналіз ефективності використання капіталу*

Значення й методи аналізу капіталу підприємства. Аналіз структури капіталу підприємства. Аналіз динаміки капіталу підприємства. Класифікація, порядок розрахунку та методи оцінки показників, що характеризують ефективність використання капіталу підприємства. Оцінка вартості капіталу. Основні напрямки поліпшення використання капіталу підприємства та оптимізації джерел його формування.

#### *Тема 8. Оцінювання виробничо-фінансового левереджу*

Поняття та види левериджу. Аналіз розподілу та використання чистого прибутку. Виробничий леверидж. Фінансовий леверидж. Виробничо-фінансовий леверидж. Оцінка рівня та значення виробничого і фінансового левериджу.

### *Тема 9. Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства*

Сутність та види ділової активності. Якісні та кількісні показники оцінки ділової активності. Оцінка ринкової позиції підприємства. Коефіцієнт стійкості економічного зростання підприємства. Аналіз оборотності та ефективності використання ресурсів. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості.

Економічна сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. Методи оцінки ефективності інвестицій. Аналіз ефективності інвестиційних проектів. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Прогнозування інвестиційної привабливості підприємства.

### *Тема 10. Короткостроковий прогноз фінансового стану підприємства*

Сутність, значення та задачі прогнозування фінансового стану підприємства. Методи прогнозування фінансового стану підприємства. Трендовий (прогнозний) аналіз звітності. Прогнозування та оптимізація величини прибутку підприємства.

### *Тема 11. Аналіз фінансового стану неплатоспроможних підприємств*

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових передумов неплатоспроможності та банкрутства підприємства. Оцінка ймовірності банкрутства. Діагностичний аналіз платоспроможності підприємства. Поглиблений аналіз неплатоспроможності та ймовірності банкрутства підприємств. Методики визначення ймовірності банкрутства. Неформалізовані критерії прогнозування банкрутства. Аналіз та оцінка можливості втрати та відновлення платоспроможності.

### *Тема 12. Стратегічний аналіз фінансових ризиків*

Поняття та види ризиків. Види фінансових ризиків. Оцінка ступеня фінансового ризику. Управління ризиками діяльності підприємства. Способи зниження ризиків діяльності підприємства

### 3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин															
	денна форма						Заочна форма									
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі								
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13				
<b>Розділ 1. Сутність фінансового аналізу та особливості оцінки фінансової звітності</b>																
Тема 1. Теоретичні основи фінансового аналізу	14	1	1			5	12	2	2			8				
Тема 2. Загальна оцінка фінансового стану підприємства		2	1													
Тема 3. Аналіз фінансової стійкості		2	2							8				8		
Тема 4. Аналіз платоспроможності та ліквідності	17	2	2			6	8					8				
Тема 5. Аналіз грошових потоків		1	2										8		8	
Тема 6. Аналіз кредитоспроможності підприємства		2	2										8		8	
Разом за розділом 1	31	10	10			5	11	44	2	2			40			
<b>Розділ 2. Аналіз фінансових показників ефективності діяльності підприємства</b>																
Тема 7. Аналіз ефективності використання капіталу	24	4	1			11	11	2	2			7				
Тема 8. Оцінювання виробничо-фінансового левереджу		2	1							7				6		
Тема 9. Аналіз ділової активності та інвест. привабливості підприємства		4	1							7				6		
Тема 10. Короткостроковий прогноз фінансового стану підприємства	25	4	1			10	7					6				
Тема 11. Аналіз фінансового стану неплатоспроможних підприємств		4	1										7			6
Тема 12. Стратегічний аналіз фінансових ризиків		4	1										7			6
Разом за розділом 2	49	22	6			5	21	41	2	2			37			
<b>Усього годин</b>	<b>90</b>	<b>32</b>	<b>16</b>			<b>10</b>	<b>32</b>	<b>90</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		<b>5</b>	<b>77</b>			



#### 4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Методи і моделі оцінки фінансового стану підприємства	1	
2	Оцінка фінансової стійкості методом агрегатів та коефіцієнтів	1	
3	Оцінка поточної та перспективної платоспроможності та ліквідності	1	
4	Методи та особливості аналізу грошових потоків	1	
5	Моделі оцінки кредитоспроможності підприємства	1	
6	Показники оцінки ефективності використання капіталу	1	
7	Аналіз ефективності використання капіталу	1	
8	Оцінювання виробничо-фінансового левереджу	1	
9	Показники оцінки ділової активності підприємства	1	
10	Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	1	
11	Види і особливості короткострокових прогнозів підприємства	1	
12	Моделі інтегральної оцінки фінансового стану неплатоспроможних підприємств	1	
13	Контрольні роботи (2)	4	
	Разом	16	

#### 5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	4
1	Види фінансового аналізу. Джерела інформації для проведення фінансового аналізу.	4	10
2	Методика економічного аналізу ділової активності підприємства: об'єкти, завдання, етапи.	4	10
3	Методика економічного аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства: об'єкти, завдання, етапи.	4	10
4	Методика економічного аналізу майнового потенціалу підприємства: об'єкти, завдання, етапи.	4	11
5	Методика економічного аналізу неплатоспроможності та ймовірності банкрутства підприємства: об'єкти, завдання, етапи.	4	11
6	Методика економічного аналізу руху грошових коштів: об'єкти, завдання, етапи.	4	10

1	2	3	4
7	Методика економічного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства: об'єкти, завдання, етапи.	4	10
8	Методика економічного аналізу фінансової стійкості підприємства: об'єкти, завдання, етапи.	4	5
9	Підготовка до контрольної роботи	10	5
	Разом	42	82

### Перелік питань до самостійної роботи

1. Сутність фінансового аналізу підприємств.
2. Зміст і цільовий напрям фінансового аналізу.
3. Основні елементи аналізу фінансового стану підприємства.
4. Класифікація видів фінансового аналізу.
5. Мета внутрішнього фінансового аналізу підприємства.
6. Основні завдання зовнішнього фінансового аналізу підприємства.
7. Основні користувачі фінансової інформації.
8. Порівняльна характеристика зовнішнього і внутрішнього фінансового аналізу підприємства.
9. Що розуміють під предметом фінансового аналізу?
10. Що таке об'єкт та суб'єкт фінансового аналізу?
11. Що таке метод фінансового аналізу?
12. Назвіть основні прийоми фінансового аналізу.
13. На чому ґрунтується методологія та методика фінансового аналізу?
14. Основні типи моделей фінансового аналізу.
  15. Формалізовані методи фінансового аналізу.
  16. Неформалізовані методи фінансового аналізу
  17. Сутність та необхідність проведення фінансового аналізу.
  18. Зміст і цільовий напрям та завдання фінансового аналізу.
  19. Порівняльна характеристика зовнішнього і внутрішнього фінансового аналізу підприємства.
  20. Характерні особливості методу фінансового аналізу.
  21. Сучасна методика фінансового аналізу.
  22. Класифікація фінансових показників діяльності підприємства.
  23. Як пов'язані між собою поняття «фінанси», «фінанси підприємств», «фінансовий менеджмент» та «фінансовий аналіз».
  24. Охарактеризуйте фінансову сферу країни. Яка складова є провідною і чому?
  25. Визначте завдання фінансового аналізу, зумовлені завданнями управління підприємством у трьох сферах – фінансовій, інвестиційній та операційній.
  26. Які статті належать до «хворих» статей звітності?
  27. Які існують підходи до аналізу фінансової звітності? Охарактеризуйте їхню сутність.

## 6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено дві контрольні роботи.

## 7. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна», контрольні заходи включають: поточний та підсумковий контроль.

Організація поточного контролю знань студентів денної форми навчання

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність й активність роботи студентів впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни «Фінансовий аналіз» на практичних заняттях;

- виконання завдання для самостійного опрацювання;

- виконання контрольних завдань протягом семестру.

Оцінюванню підлягають відповіді, які надаються студентами в процесі експрес-контролю або під час обговорення питань.

При контролі самостійної роботи оцінюванню будуть підлягати роботи, виконані студентами при підготовці до практичних завдань. Види робіт та характер завдань (самостійне опрацювання окремих питань дисципліни, вирішення завдань) визнаються викладачем у процесі вивчення дисципліни протягом семестру.

Організація поточного контролю студентів заочної форми навчання

Поточний контроль знань студентів здійснюється у формі перевірки виконаної студентом самостійної роботи на практичних заняттях та як результат написання контрольної роботи.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів. Максимальна сума балів за семестр складає 80 балів. Максимально 20 балів дається за відповіді на питання контрольної роботи

Підсумковий контроль, що проводиться у формі заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

## 8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	
T1-T6	T7- T12		100
По 5	По 5	20	

T1, T2 ... – теми розділів

## Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано не зараховано
70-89	
50-69	
1-49	

## 9. Рекомендована література

### Основна література

1. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. 2-ге вид. [Текст]: Навч. посіб. – К.: Цент учбової літератури, 2011. – 328 с.
2. Тарасенко Н.В., Вагнер І.М. Фінансовий аналіз [Текст]: Навч. посіб. – Львів: «Новий світ-2000», 2008. – 444 с.
3. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз [Текст] : Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
4. Чемчикаленко Р.А. Конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня – бакалавр, галузі знань – 0305 «Економіка та підприємництво», напрямів підготовки – 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит». – ХІФ УДУФМТ, 2011. – 328 с/
5. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз [Текст]: Навч. посіб. – К., 2011. – 196с.

### Допоміжна література

6. Момот Т.В. Фінансовий менеджмент : Навч. посібник / Момот Т.В., Безугла В.О., Таруєв Ю.О. та ін. / За ред. Момот Т.В. – Центр учбової літератури, 2011. – 712 с.
7. Олександренко І.В. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. Р.А.Слав'юка. – Львів: ННВК «АТБ», 2012. – 538 с.
8. Шило В. П. Фінанси підприємств (за модульною системою навчання): теоретично-методичний посібник. / Шило В. П., Ільїна С. Б., Барабанова В. В., Криштопа І. І. – К. : Кондор, 2011.- 429с.

### 9. 10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

11. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка, пров. Короленка, 18.  
E-mail: [ls@korolenko.kharkov.com](mailto:ls@korolenko.kharkov.com), <http://korolenko.kharkov.com>
10. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека, вул. Кооперативна, 13/2.  
E-mail: [director@library.kharkov.ua](mailto:director@library.kharkov.ua), <http://www.library.kharkov.ua>
11. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>

12. Національний банк України – <http://bank.gov.ua/NBU/index.htm>
13. Харківська обласна рада – <http://www.oblrada.kharkov.ua>
14. Державна податкова адміністрація України – <http://www.sta.gov.ua>
15. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Наказом Міністерства економіки України від 19 січня 2006 р. №14 (у редакції редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 N 1361. Електронний ресурс. Режим доступу:  
<http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=154&ArtID=1103>
16. Державний комітет статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua>